

De Abdij van Drongen

De Abten tot de troebelen der zestiende eeuw

De abten van de abdij vóór de troebelen van de zestiende eeuw aanduiden, alsmede in welke orde zij elkander hebben opgevolgd, is niet zo eenvoudig en gemakkelijk als het, oppervlakkig gezien, zou schijnen.

Geven lijsten van de Drongense prelaten, de *Annales Praemonstratenses* (HUGO), de *Gallia christiana*, SANDERUS in de *Flandria illustrata*; in de oude kronijk van het stift ook vinden we de oversten van het huis vermeld. De twee laatste lijsten hebben grote leemten; enigzins volledig zijn de eerste twee, maar ze doen overeenstemmen is onbegonnen werk. Voor verscheidene prelaten hebben wij het bewijs van hun bestuur in de karters en overeenkomsten van de abdij zelf, soms ook in die van andere huizen. Wij groepeeren hier enkele van die gegevens rechts en links vermeld en voegen er aan toe wat elders gevonden werd.

Alle bronnen zijn het eens om te verklaren dat GOSWINUS de eerste overste geweest is van de Drongense Witheren (1138). Hij heeft veel gedaan voor de gronding van het sticht, heeft de bezittingen uitgebreid en vergroot; hij is de vader-abt geweest van de abdij van Dielegem (1140), heeft Nevele met de abdij verenigd (1147), de Norbertinessen te Serskamp gevestigd (1148). Van paus Innocentius II (1141) en van Eugenius III (1147) verkrijgt hij de confrimatie van zijn abdij en haar goederen. Het is onder zijn bestuur dat Iwein van Aalst komt te sterven en te Drongen begraven wordt (1146 of 1144)¹⁾.

In 1152 vraagt Gozewijn aan het generaal Kapittel om ontlast te worden van het bestuur, aangevend en zijn hoge jaren en de

¹⁾ A. DU CHESNE, *Histoire généalogique des missions de Guines d'Ardres, de Gand et de Coucy*. Preuves, 214 vv., Parijs, 1631. — Goswinus is bloedverwant van Iwein. — ADr. (Arch. Drongen), 3, 113.

lange duur van zijn bewind ; het wordt hem toegestaan ; hij zou overlijden op 29 januari 1159 ²⁾).

Na Gozewijn's ontslag werd CLEMENS door hetzelfde kapitel als abt erkend ; hij voelt zich niet voor zijn taak opgewassen, neemt ze met tegenzin op zich en nog hetzelfde jaar legt hij ze neder ³⁾).

JOHANNES, ook JOHANNES WALTERI genaamd, volgt hem op. In 1154 schrijft hij naar Rome en vraagt paus Adrianus IV het klooster onder zijn bescherming te nemen, wat hij ook verkrijgt ⁴⁾).

Twee jaar nadien staat Godefridus, bisschop van Utrecht, toe dat de goddelijke diensten in de kapel te Hulsterlo plaats hebben en er een kerkhof aangelegd worde ⁵⁾. Van bisschop Gerardus van Doornik krijgt Drongen de kerk van Hansbeke ⁶⁾.

Op het generaal-kapitel van 1160 vraagt Johannes met aandrang van zijn ambt ontslaan te worden ; zijn wens wordt vervuld ⁷⁾. Hij moet nog hetzelfde jaar overleden zijn ⁸⁾. Als vierde abt wordt genoemd WALTER (1160). Het eerste jaar van zijn bestuur verkrijgt hij van Godfried, bisschop van Utrecht, de machtiging om een kerk op te richten te Heynsdijk of Hengstdijk (Zeeuws Vlaanderen), met doopvont en kerkhof ; hij mag dus de parochie-organisatie beginnen, wat in 1161 ten uitvoer gebracht wordt ⁹⁾. In 1164 ondertekent hij mede de keure van Diederik van Aalst waardoor deze de schade aan het sticht van Affligem berokkend goed maakt. Hij bewees de laatste eer aan dezelfde Diederik, die te Drongen zijn begraafplaats gekozen had, en ontving, door Filips, graaf van Vlaanderen, de schenking van een eigendom voor de zielerust van dezelfde ¹⁰⁾. Hij bekomt ook van graaf Filips en van graaf Diederik (1166) bevestiging van de bezittingen van het sticht met belofte van bescherming ¹¹⁾. Sanderus vermeldt, in 1166, het afsterven van deze abt

²⁾ *Gallia christiana*, V, 235.

³⁾ *Ibid.*

⁴⁾ G. C. (*Gallia christiana*), V, 235 ; ADr. I, 39-40 ; ADr. II, 91.

⁵⁾ ADr. I, 27 ; II, 69.

⁶⁾ ADr. I, 26-27 ; ADr. 2, 68 ; J. DE SMET, *Chronicon Trunciniense* (517-1167 ; 1640) en *Appendices*, in *Recueil des Chroniques de Flandre*, I, 1837, 712.

⁷⁾ ADr., VI.

⁸⁾ SANDERUS, *Flandria illustrata*, I, s'Gravenhage, 1735, bl. 310.

⁹⁾ ADr. I, 27 ; ADr. II, 69 ; DE SMET, l. c., 607. — « Walterus anno 1164 subscripsit chartae Theodorici Alostensis, quo comes damna ecclesiae Affligemensis illata resarciebat ». ADr. VI.

¹⁰⁾ ADr. VI.

¹¹⁾ ADr. I, 6 ; ADr. II, 13 ; 10.

en laat een leemte volgen in de lijst van de prelaten ; *Gallia Christiana* geeft dezelfde datum en noemt als nieuwe overste JOHANNES, aan wie, in 1167, Gerard, bisschop van Doornik, bevestiging verleent van het altaar van Hansbeke ¹²⁾. Van 1169 is een uitspraak van de abten van Affligem van Ename en van Drongen, die de rechten van de abdijen van Sint-Pieters en van Sint-Baafs te Gent bepalen voor wat betreft het toedienen van de sakramenten aan de inwoners van de stad. De abt van Drongen is WALTERUS ¹³⁾. Moeten wij misschien er uit besluiten dat Walterus niet in 1166 overleed maar enkel bedankte en naderhand opnieuw het bestuur in handen kreeg ?

Voor de jaren 1172-1173 noemen de *Annales Praemonstratenses* als abt een zekere ABSALON ; hij zetelt in het generaal-kapitel (1172) en bekomt, in 1175, van Petrus, bisschop van Kamerijk, het altaar van Zonnegem. Alardus, Petrus' opvolger, bevestigt die schenking in 1177 ¹⁴⁾.

Abt WALTERUS van Drongen komt voor als getuige op een keure waardoor de prelaat van Dielegem het recht erkent van de abdij van Ninove op de kerk van Liedekerke (1180). Hij leeft nog in 1190 ¹⁵⁾.

Datzelfde jaar 1190 komt een zekere HUGO voor als overste. Waarschijnlijk is hij het die in 1202 en 1214 geheten wordt: Hugo quondam abbas, Hugo vroeger abt ¹⁶⁾.

Voor 1192 geeft het *Cartularium* GERARDUS op als abt ¹⁷⁾. En nadat deze bedankt heeft of afgezet is, in 1193, komt GISELBERTUS of GILBERTUS, wien soms de familienaam « De Molenaere » bijgevoegd wordt ; deze heeft een lang bestuur gehad, heeft het klooster vermeerderd, verrijkt en tot bloei gebracht. Hij zou bedankt hebben in 1226 ¹⁸⁾ en opgevolgd geweest zijn door SIGERUS onder wiens bestuur schikkingen getroffen worden met het nieuwe cistercienser-

¹²⁾ *Gallia christiana*, V, 236.

¹³⁾ Cl. DIERCX, *Mémoires sur la ville de Gand*, I, 336 vv., Gent, 1815.

¹⁴⁾ ADr. I, 27; ADr. II, 68-69; DE SMET, 608.

¹⁵⁾ DE SMET, *Recueil...*, II, 779, Brussel, 1841.

¹⁶⁾ *Gall. chr.*, V, 236. — « 1190. Hic fuit quidam Hugo Abbas quamvis nihil praeter nomen, apud posteros remanserit, quot annis praefuerit nescitur. Onus vero administrationis fastidiens sponte cessit (vel ita) laborem et dolorem praecessionis attendens spontanea et benigne cessit ». ADr. III.

¹⁷⁾ ADr. I, 30; ADr. II, 69-70.

¹⁸⁾ *Gall. chr.*, V, 296; ADr. VI.

nonnenklooster, De Bijloke, te Gent, omtrent het verwerven van eigendommen in parochies van Drongen afhankelijk ¹⁹⁾).

De *Annales* geven als abt op in 1234 een zekere SOLKIN, die de *Gallia Christiana* SOIKIN noemt ; meer dan de naam wordt ons niet van hem bekend gemaakt ²⁰⁾ ; evenmin als van SIGERUS die hem in 1235 opvolgt ²¹⁾).

Reeds in 1235 noemen de *Annales* SIMON als overste. Deze hoort toe aan de abdij van Veurne ; als abt woont hij in 1243 de verkiezing bij van Paul van Nieuwpoort tot prelaat van Veurne ²²⁾. In 1250 beslecht hij een geschil tussen de abdij van Ninove en die van Mont-Saint-Martin ²³⁾. Ook is hij scheidsrechter in 1249 in een onenigheid tussen de religieusen van Veurne en de kanunniken van Sinte-Walburgis te Brugge ²⁴⁾. In 1257 wordt hij betiteld « quondam abbas », eertijds abt ; hij zou dat jaar zijn waardigheid neergelegd hebben en naar Veurne zijn weergekeerd ²⁵⁾ ; maar in 1254 reeds geeft het Cartularium een abt op met de aanvangletter C ²⁶⁾ ; GUALTERUS noemen hem de *Annales*. Hij sterft in 1263 en wordt vervangen door GERARDUS, die nog, in 1263 een akkoord sluit met de abdij van Ter Duinen. Onder zijn bestuur worden de overblijfselen van S. Gerulphus in een nieuw schrijn geplaatst, met goud en zilver versierd. Het feest van die overbrenging wordt daags na S. Johannes gevierd ²⁷⁾. Andere stellen Gerardus voor Walterus ²⁸⁾. Zijn opvolger wordt genoemd ARNULPHUS ²⁹⁾, wordt in 1269 geciteerd in de *Annales*. Het Cartularium heeft ons een brief bewaard van prelaat W. aan de bisschop van Doornik, hem verzoekend de

¹⁹⁾ G. C., V, 236; cfr. J. WALTERS, *Geschiedenis der Zusters der Bijloke te Gent*, II-III, bl. 263 vv., Gent, 1930. — Siger komt in 1228 voor als getuige in een keure van Raso van Gavere ten gunste van de abdij van Mont-Saint-Martin. — ADr. VI.

²⁰⁾ *Gall. chr.*, V, 236.

²¹⁾ *Gall. chr.*, V, 236; *Flandria ill.*, I, 310.

²²⁾ *Gall. chr.*, V, 236.

²³⁾ DE SMET, *Chroniques*, II, 910.

²⁴⁾ *Gall. chr.*, V, 236.

²⁵⁾ *Gall. chr.*, V, 236.

²⁶⁾ ADr. I, 33-34; ADr. II, 77. Stuk van 1254.

²⁷⁾ DE SMET, 611.

²⁸⁾ *Gall. chr.*, V, 236; *Flandr. ill.*, I, 310. ADr. III, 3: « Hic expresse habetur nomen Gerardus » ad annum 1263. Abt Gerardus wordt ook genoemd vanaf 1254; in 1267 is W. abt, ook nog in 1269 en 1270.

²⁹⁾ *Gall. chr.*, V, 237; cfr. vorige nota.

overeenkomst te willen bekrachtigen tussen de abdij en de pastoor van Loo-ten-Hulle ; hij draagt als datum: 10 april 1270 ³⁰). W. dat is abt WILHELMUS ; ook nog in 1274 treffen wij hem aan ³¹. GERARDUS zijn opvolger zou het sticht van 1279 tot 1284 bestuurd hebben ³²) en na hem komt MATHJAS, ook MATHIAS JADIS genaamd ³³).

Voor het jaar 1288 citeert de *Gallia Christiana* een abt W. en dan JOHANNES, die in 1289 of 1290 zou overleden zijn ³⁴). Prelaat ARNOLDUS of ARNULPHUS zou de leiding in handen gehad hebben van 1290 tot 1304 ³⁵). Onder zijn bewind worden de tienden te Meigem aan de pastoor aldaar toegekend ; deze zal jaarlijks een som aan de abdij betalen.

Volgens de *Annales* en de *Gallia christiana* zou GERARDUS van NEVELE het sticht bestuurd hebben van 1304 tot 1323 ³⁶). Sanderus geeft die naam niet. De kronijk van de abdij zegt, bij het jaar 1318, dat er een abt leefde, A. genaamd, en deze komt niet voor noch bij Sanderus, noch in de *Gallia christiana* ³⁷).

Alle bronnen zijn het eens over de volgende prelaat: HENRICUS ; voor de familienaam geven ze op: VAN HEVERBERGHE, HEVERGHEM, SEMENBERGHE, SEVENBERGHE. In 1323 wordt hij genoemd in het *Cartularium* ³⁸). Sanderus meldt zijn overlijden dat jaar ³⁹) ; de *Gallia*

³⁰) « Datum anno Domini MCCLX non feria V^a post Ramos Palmarum ». ADr. I, 34; ADr. II, 80; cfr. *Gall. chr.*, V, 237.

³¹) ADr. I, 36. 35. 22: mei 1270; 13 juni 1270; ADr. II, 83, 80. 34: 11 maart 1274.

³²) *Gall. chr.*, V, 237; ADr. III; ADr. I, 21 en ADr. II, 32-33 (Dit stuk van 21 juni 1279) duiden deze abt aan met de beginletter van zijn naam: G.

³³) ADr. III ad annum 1264. — *Gall. chr.* zegt dat hij leefde tot 1289. SANDERUS doet hem reeds sterven in 1284: *Flandr. ill.*, III, I, 310. — In 1284 wordt de zielzorg te Hengstdijk aan de Witheren toevertrouwd. DE SMET, 613; ADr. I, 22; ADr. II, 34.

³⁴) *Gall. chr.*, V, 237.

³⁵) *Gall. chr.*, V, 237. ADr. I, 36; II, 83. — In 1290 belooft Arnulfus, abt van Drongen, gehoorzaamheid aan Michael I, bisschop van Doornik. *Gall. chr.*, III, 22. — Arn., Dei patientia Beate Marie Trunchiniensis 8 aug. 1291. Deze prelaat hecht zijn zegels als getuige aan een stuk van 1295, en noemt zich Arnulf van den Eecke. Het stuk heeft betrekking op afstand van alle recht door Seger van Drongen op 22 bunder grond te Werlaar (Drongen), grond opgeëist door de lazare van Gent. ADr. 6.

³⁶) *Gall. chr.*, V, 237; ADr. 3.

³⁷) ADr. 3. Deze abt wordt genoemd bij DE SMET, 14 (1304).

³⁸) *Gall. chr.*, V, 2. 7; SANDERUS, 310. — ADr. I, 32. 42; ADr. II, 36. 38. Scheidsrechterlijk vonnis dat de tienden van Hurst en Bergoyen te Drongen door de abdij van Sint-Baafs opgeëist aan de Witheren toekent: 29 okt. 1323.

³⁹) SANDERUS, 310.

Christiana citeert hem nog als levend in 1327 ⁴⁰⁾. ARNULFUS VAN HECKE neemt na hem het bestuur der abdij in handen ⁴¹⁾, hij koopt een huis in de Steenstraat te Gent dat zijn onderdanen in oorlogstijd kon opnemen. Zijn opvolger is RAMUNDUS DE VOS ⁴²⁾.

JOHANNES WALAERT of WALLAERTS wordt in 1341 tot abt gekozen. Zijn naam komt voor in een akte waardoor hij een huis te Landegem verhuurt (1343) ⁴³⁾. In 1347 geeft de vader van de prelaat 4 gemeten grond aan de abdij tot stichting van een jaargetijde voor hem zelf, voor zijn huisvrouw, voor zijn broeder ⁴⁴⁾.

Zijn opvolger was SIGERUS VAN HAMME ; gekozen in 1358, bestuurt hij het sticht tot zijn dood in 1389 ⁴⁵⁾. De tijden waren onrustig: oorlogen en burgerwisten in het land, en in de Kerk sedert 1378, het Westerse Schisma. Ook Drongen had te lijden van de soldatenplaag, o. a. in 1380 en 1381 ⁴⁶⁾. Rond 1 september 1380 wordt de omgeving van Gent verwoest en de stad door graaf Lodewijk van Male belegerd ; in mei van het volgend jaar geeft de vorst het bevel de kerk van Nevele in brand te steken ; de inwoners van het dorp, die er een schuilplaats in gezocht hadden, konden ontsnappen, maar heel het plaatsje ging in de vlammen op. Gent werd belegerd langs de Brugse vaart ⁴⁷⁾.

JOHANNES KEMPE of KIMPE was de kandidaat die de vorst bij Sigerus' dood voorstond en aan de prelaat van Laon aanbevolen had: het gevolg hiervan was dat de kloosterlingen hem als abt

⁴⁰⁾ *Gall. chr.*, V, 237.

⁴¹⁾ *Gall. chr.*, V, 237 geeft ook de naam: Arnulfus van Kerke.

⁴²⁾ *Gall. chr.*, V, 237. De 28 nov. 1331 geeft abt « Ramundus » zijn goedkeuring aan de scheidsrechterlijke uitspraak die het recht van de kerk van Kortrijk en die van Drongen op de novaaltienden te Hengstdijk bepaalt. ADr. I, 44; ADr. II, 87-88.

⁴³⁾ DE SMET, 719; 607.

⁴⁴⁾ *Ibid.*

⁴⁵⁾ *Gall. chr.*, V, 237. De prelaten van Ninove en Dielegem zitten de verkiezing voor. In het Staatsarchief te Gent berust een stuk waarmee abt Ziger de ontvangst van de tienden voor de kapel van Vosselare goedkeurt (1358); die ontvangst had reeds de goedkeuring van abt Jan Walaert bekomen. In 1370, de 5 juni, verkoopt de prelaat enige gronden en een cijns aan het convent; de generaal-abt van Prémontré keurt die overdracht niet enkel goed, maar looft ze. DE SMET, 618. — *Gallia christiana* geeft de 29 mei als datum van het overlijden van abt Sigerus; ADr. III, 39 a fine, zegt « obiit dominus Sigerus 20 mensis octobris ».

⁴⁶⁾ DE SMET, 619.

⁴⁷⁾ *Id.*

vroegen aan de overste van Laon, en dat hij zonder verdere stemming aanvaard werd (22 nov.) ⁴⁸⁾.

De moeilijkheden en onenigheden in het land duren voort: in 1395 vindt de prelaat het geraadzaam niet naar het kapitel generaal te gaan en stelt de prior van Prémontré aan als zijn zaakgelastigde ⁴⁹⁾. Van prelaat Kimpe wordt meegedeeld dat hij een nieuwe molen deed bouwen, die 47 lb. gr. kostte, aan de hertog 100 nobels schonk; een stuk moeras en een land verwierf te Erpe voor respectief 56 lb. en 13 lb., dat hij vele gebouwen deed herstellen en veel zilveren huisraad aanschafte ⁵⁰⁾. Hij kwam door een ongeval aan het einde van zijn leven. Om van Gent huiswaarts te keren, nam hij op 31 januari 1398 's avonds de schuit te Rooigem aan de Walpoort: een verschuiving van de opgetaste koopwaren, veroorzaakt door een rukwind, wierp een aantal reizigers in het water, waarin meerdere omkwamen; ook de abt van Drongen was onder de slachtoffers ⁵¹⁾.

Na Kemp kreeg JOHANNES COLINS (Colinsaeus, Colinsaens, Colins-hans) (1398-1417) de staf in handen. Hij werd door de kloostergermeente gekozen, ondanks de bemoeiingen van gravin Margareta, die de kandidatuur van Johannes Gijselbrechts voorstond ⁵²⁾. Men roemt zijn geleerdheid en deugd. Hij maakt deel uit van de Raad van hertog Jan zonder Vrees, door wie, om zijn voorzichtigheid en kennis, hij « fidelis consiliarius », getrouwe raadsman, genoemd wordt ⁵³⁾. Geen grote voorvallen kenmerken zijn bestuur evenmin als dat van zijn opvolger OLIVERIUS STAPPINCK (1417-1445) ⁵⁴⁾.

⁴⁸⁾ *Gall. chr.*, V, 237. De nieuwe abt was pastoor geweest te Gengsdijk. De prelaten die de verkiezing voorzitten zijn Willem van S. Michiels en Johannes van Jette (Dielegem). De vacatuur heeft 35 dagen geduurd.

⁴⁹⁾ DE SMET, 623. De 12 mei 1391 verkrijgt de abt van de koning van Frankrijk een « salva guardia » tot beschutting van zijn klooster. ADr. 3.

⁵⁰⁾ DE SMET 623 ad annum 1396.

⁵¹⁾ DE SMET 623. Het *Chronicon Comitum Flandriae* (DE SMET 248 ad annum 1397) gewaagt van het ongeval en zegt dat verschillende personen er het leven bij verloren. De volgende abt ging niet per schuit, maar per wagen naar de stad. De *Annales* (HUGO) stellen de 22 november 1397 als stervensdag van prelaat Kempe en geven hem als opvolger Raso Boni Vituli, elders niet genoemd. — In 1446 was de arm van de Leie geruimd en breder gemaakt op kosten van de gelenden, ondanks het verzet van enkele Vissers. DE POTTER, 9, n. 1.

⁵²⁾ DE SMET 628.

⁵³⁾ DE SMET 624 ad annum 1405.

⁵⁴⁾ Stappinck werd bij vergelijk gekozen. *Gall. chr.*, V, 237. In 1418 celebreert de abt de H. Mis voor de hertog op het Prinsenhof. ADr. 3.

Van JOHANNES VOET, die in 1445 tot overste gekozen werd, is ons overgeleverd dat hij een nieuw abtskwartier naast het bestaande opgericht heeft ⁵⁵⁾; ouderdom en ziekte noodzaakte hem in 1470 het bestuur neer te leggen, met voorbehoud van een pensioen en met ontslating van verplichtingen tegenover de nieuwe abt ⁵⁶⁾. Als opvolger heeft hij WALTER BOLLIJN (1470-1485) ⁵⁷⁾. Bij dezès afsterven schrijft aartshertog Maximiliaan eigenhandig een brief om de kandidatuur van Geeraars van Steelant aan te bevelen (16 juli 1485); de kloosterlingen echter stellen de prior RASO GOETGHEBUER aan hun hoofd (1485-1490) ⁵⁸⁾. Worden in hem geloofd zijn veelvuldige en uitgebreide gaven: men betreurt dat zijn bestuur niet meerdere jaren geduurd heeft, daar het de onderdanen tot heil strekt goede oversten te hebben en er het langst mogelijk van te genieten ⁵⁹⁾.

⁵⁵⁾ DE SMET 631, ad annum 1470. De verkiezing greep plaats de 30 mei. DE SMET 629. Twee kanunniken, die zich tegen deze verkiezing verzetten en de zaak te Rome wilden aanhangig maken, worden door de Franse koning tot beter inzicht gebracht. In 1452 werd Drongen door de Picardiërs verwoest: DE SMET 630.

⁵⁶⁾ De aftredende abt behoudt zich voor een jaarlijks pensioen van 300 franse kronen, 't gebruik van het nieuwe abtskwartier met de afhankelijkheden door hem naast het oude abtskwartier gebouwd, het gebruik van een huis met de afhankelijkheden te Gent in de Sint-Nicolaas-parochie, huis door hem opgericht, het gebruik ook van nog een ander huis in de Sint-Michielsparochie, huis door abt Voet gekocht en in orde gebracht, dan het goed Oetegem (Drongen) met bijna al de inkomsten ervan. Hij wordt ook nog ontslagen van de gehoorzaamheid aan zijn opvolger; om hem te helpen en bij te staan wordt hem kanunnik Goetghebuer ter beschikking gesteld, wien men 15 franse kronen zal uitkeren. Om de uitvoering van de overeenkomst te verzekeren, worden zaakverzoekers bij het hof te Rome aangesteld. ADr. III, 8 a fine.

⁵⁷⁾ Deze abt wordt ook Walter Dionysii genoemd. Hij verwerft, in 1473, verschillende goederen te Moerbeke en Afsnee. ADr. 96, origineel perkament. DE SMET 633.

⁵⁸⁾ DE SMET 634; ADr. III, 5 a fine. « Vocat se alibi Azinum ». ADr. III, 1485.

⁵⁹⁾ ADr. 3. — Volgens de Annales zou Raso bedankt hebben en zich teruggetrokken in het klooster te Steinfeld, waar hij o. a. het leven van de gelukzalige Herman Jozef schreef.

In het boek *Praemonstratensis Ordinis Personae sanctitate et scriptis illustres*, van P. DE WACHENAERE, Douai, 1651, bl. 223, leest men eveneens dat Raso zou bedankt hebben en zich te Steinfeld terugtrok; met grote lof wordt gesproken over zijn deugden, zijn kennissen, zijn hoedanigheden. Ook te Drongen bewaarde men een dankbaar aandenken aan deze abt. « Ex hac vita in lucem sempiternam migravit reverendus Dominus Raso, longiori vita ob multas excellentes animi dotes dignissimus abbas. Gemebundum et laudatorum abbatum vitam adeo brevi evo circumscribi ac velut fulgor oculos perstringens cito evanescere quemadmodum in hoc viro, quum subditorum maxime intersit bonis superioribus uti et frui quam

Hem volgt op WILLEM HUYGS (1490-1514); gekozen de 10 februari, wordt hij door paus Innocentius VIII bevestigd ⁶⁰). De kronijk weet te verhalen dat Huygs zeer geleerd was en veel geschreven heeft, maar dat al die pennevruchten, behalve een deel puntdichten, in de troebelen der zestiende eeuw zijn verloren gegaan ⁶¹). Aan deze prelaat is het te danken dat het kloosterpand tot een vierkant werd uitgebouwd; tot dan toe had er een hoek aan ontbroken. In 1494 werd met Filips de Lannoy, heer van Drongen, tot de aankoop van de nodige grond onderhandeld en werd de zaak geklonken ⁶²). Heel de vijftiende eeuw en wel vooral de tweede helft staat bekend als een tijdperk van onrust en geweld. Burgertwisten woedden in het land vanaf de regering van Filips de Goede; na de dood van Karel de Stoute barstten onlusten uit en werden onze gewesten te vuur en te zwaard verwoest; alle eigendommen, en wel vooral de kerkelijke moesten het ontgelden. De kronijk zegt dat de tijden toen allerslecht waren en dat er niemand in open veld veilig was ⁶³). Het is moeilijk te zeggen, verhaalt ze verder, wat een schade het sticht toenmaals geleden heeft, geplunderd dan door deze, dan door gene ⁶⁴).

Na het afsterven van prelaat Willem Huygs (19 aug. 1514), krijgt PETRUS BLOCK of DE BLOCK de staf in handen. Keizer Karel schatte hem zeer; zijn kennis van de bouwkunde word geroemd ⁶⁵); hij

diutissime ». Bij het afsterven van abt Raso, de 23 maart 1490, wordt in gereed geld gevonden 343 lb. s. 8 d. gr.; en voor de uitvaart en het maal werd 16 lb 1 s. 5 d. gr. uitgegeven. — Aan de abt van Laon en zijn prior moeten voor de confirmatiebrieven van Willem Huys 15 lb. 13 s. 4 d. gr. worden uitgekeerd, « den religieuzen naer costume voor huerliede drinckgelt 2 lb. 10 s. gr. ». De abten van Ninove en Dielegem, die bij de wijding tegenwoordig zijn, krijgen 4 lb. 11 s. 4 d., de bisschop 5 lb. 10 s. 4 d. gr. — ADr. III, 20 a fine.

⁶⁰) DE SMET ad annum 1489. ADr. 3. — De confirmatiebrieven zijn gedateerd: « nono kalendas aprilis... pontificatus anno sexto », dat is de 24 maart 1490. Het volgende jaar betaalde de prelaat wat hij aan het hof te Rome schuldig was. Hij wordt geroemd als een zeer geleerd man; hij overleed de 19 augustus 1514. DE SMET 636, 640.

⁶¹) DE SMET 636, ad annum 1490.

⁶²) DE SMET 633, ad annum 1495.

⁶³) ADr. 3. — Voor deze periode, cfr. PIRENNE, *Histoire de Belgique*, III, 43 vv.

⁶⁴) DE SMET 637, ad annum 1492.

⁶⁵) DE SMET 647, ad annum 1544. De kronijk zegt bij het jaar 1525 dat een kanunnik Petrus Vrient afvallig naar Rome trok, waar hij caupo werd, dat is herbergier, en in zijn afvalligheid stierf. DE SMET 642. — Deze kloosterling was van Drongen geboortig; hem ter wille werd bij zijn wijding in 1523 een bos 400 roeden groot te Waarschot aan de abdij vermaakt.

heeft die tot versiering van de kapittelzaal benut. De 9 maart 1535 immers wordt ze gewijd door Mgr. Gedeon Van den Gracht, titulair bisschop van Castorie, van de orde der eremijten van S. Augustinus, die ook het altaar, dat er in staat, consacreert ⁶⁶⁾.

De kronijk vermeldt nog dat de abt zich een mijter deed verwaardigen, met er op de beeltenissen van O. L. Vrouw en van S. Petrus van voren, met die van de Gerulphus en van Basinus van achteren ⁶⁷⁾. Wegens zijn hoge jaren doet de prelaat in 1540 afstand van zijn ambt, met voorbehoud van een pensioen. Deze ontslagname moet te Rome goedgekeurd en bevestigd worden. De 3 maart 1541 vaardigde Paulus III een bulle uit, die aan de afgetreden abt het derde deel van al de inkomsten verzekerde, hem van de gehoorzaamheid aan de nieuwe overste ontsloeg, evenals van de verplichting rekenschap te geven van het gebruik van het geld. De 15 juni 1541 stelt de bisschop Petrus Lambertus van Casenta, met de uitvoering van de overeenkomst belast, mannen aan die de kerkelijke straffen, suspensie of interdikt, zullen uitspreken tegen de personen of instellingen, die zich tegen de gestipuleerde bepalingen zouden verzetten ⁶⁸⁾. Prelaat Block overleed de 29 september 1544 ⁶⁹⁾. Zijn opvolger was EGIDIUS BAERS.

Het koor waar de religieuzen het officie bidden en de conventuele mis bijwonen is van de parochiekerk gescheiden en er als verlenging achter het hoogaltaar vooraan aangebouwd. Abt Egidius Baers doet in 1552 dat koor optrekken in « wit arduin », zegt de

⁶⁶⁾ DE SMET 643. — In 1540 gaat Ferdinand, koning der Romeinen, broeder van Karel V, die samen met hem naar Gent gekomen is, zijn Pasen houden in de abdij van Drongen « qui aussi est un fort beau et riche monastère de moyennes... ». Woensdag 24 maart. — GACHARD, *Relation des troubles de Gand sous Charles-Quint*, Brussel, 1846, p. 95 v.; DE SMET 644.

⁶⁷⁾ DE SMET, ad annum 1540. — De premonstratenzerabten in ons land verkregen in de zestiende eeuw het recht van de pontifikale insignes te mogen aanwenden. De abt van Averbode maakte er sedert 1502 gebruik van. Cfr. (L. BLOMME) *De Norbertijnerabdij van Averbode*, Averbode, 1920, bl. 127. Prelaat Block is de eerste die te Drongen die eretekens gebezigd heeft en wel in het jaar 1540. DE SMET 644; ADr. 3. — In 1546 verkregen de prelaten op voorspraak van koning Ferdinand van Hongarij, het recht plechtig de zegen te mogen geven in alle kerken, de kleine wijdingen toe te dienen, kerkelijke gewaden, altaren, klokken, heilige vaten en andere zaken te wijden. DE SMET 647. — De *Annales* zeggen nog van prelaat Block dat hij was « Carolo V Caesari charus ».

⁶⁸⁾ DE SMET 724. Afschrift van de bulle van Paulus III. ADr. III, 7 a fine.

⁶⁹⁾ DE SMET 646.

kroniekschrijver. Het is ook wel op dat feit dat het inschrift op het graf van de abt zinspeelt wanneer hij getuigt dat hij de kerk van de fundamente af heeft doen bouwen ⁷⁰⁾.

Prelaat Egidius Baers stierf in de vroege uren van 4 februari 1559. Dezelfde dag kwamen de kanunniken bijeen en verklaarden voor notaris, dat zij LIVINUS BAERS, aanzegger van de aflijvige, tot abt verkozen en Z. M. verzochten die wens in te willigen. Zij werden verhoord. Op zondag Laetare (5 maart) geschiedde de mijtering. De abt is 29 jaar oud ⁷¹⁾. Onder hem zou de plundering van de abdij plaats grijpen.

J. B. GOETSTOUWERS, S. J. (†).

⁷⁰⁾ DE SMET 648. 648 (ad annum 1558). Cfr. A. SCHAYS, *Histoire de l'architecture en Belgique*, I, 335.

⁷¹⁾ Procesverbaal van de zitting waardoor de kloosterling hun wens te kennen geven in ADr. III, 8 a fine. — DE SMET 647. — Baers heeft te Leuven gestudeerd onder de leiding van de latere bisschop van Leeuwarden, Petri Cunardi, en heeft in zijn abdij een eigen-religieus professor, oud-student van de universiteit van Douai. Cfr. E. VALVEKENS, *De Zuid-Nederlandsche Norbertijner Abdiën tegen Spanje*, Leuven, 1929, bl. 6. — De kronijk doet bij de verkiezing van Livinus Baers opmerken: « sed ante omnia non sic Dei gloriam et ecclesiae utilitatem spectans, sed humana potius affectione ac sanguine ductus ac permotus, in hoc incubuit (Aegidius Baers) ut fratris sui filius in successorem deligeretur ». ADr. 3, ad annum 1558. — In 1559 woont de prelaat « cum omnibus ornamentis » het kapittel van het Gulden Vlies te Gent bij. ADr. 3. — De Leuvense uitgave van LIPOMANUS, 1564 (*Historia Lipomani, episcopi Veronensis, de Vitis Sanctorum*) heeft volgende opdracht:

Reverendo in Christo Patri ac Domino
D. Livino Baers, abbati Trunchiniensi
meritissimo studiosorumque patrono ferventissimo
Gulielmus Simonis Toletanus S. Theologiae Baccalareus.
S. D. P.

Op het einde: « Porro cum multi viri sint doctrina et sanctitate illustres, quibus merito hunc librum offeremus Tu tamen, Reverende in Christo Pater, prae reliquis occurristi. Sive enim praeterita tempora illa, quibus in collegio theologorum Lovanii, simul veluti germani fratres egimus, in memoriam revocem, sive etiam praesentem tuam erga me benevolentiam considerem, invenio me modis omnibus Reverendae Paternitatis Tuae obligatum. Proinde inurbanus plane essem si non vicissim saltem animi mei propensionem erga R. P. T. favorem aliquo symbolo contestarer... Bene vale in Domino, Patrone benignissime. Gandavi XXVIII novembris anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo tertio ».